

CZU 343.13:342.92

DOI 10.5281/zenodo.4320423

MĂSURI DE PREVENIRE VICTIMOLOGICĂ A INFRAȚIUNILOR DE EXPLOATARE SEXUALĂ A FEMEILOR ȘI COPIILOR

Iurie LARII,
doctor în drept, conferențiar universitar

Oleg POHILĂ,
doctor în drept

MEASURES FOR VICTIMOLOGICAL PREVENTION OF OFFENSES OF SEXUAL EXPLOITATION OF WOMEN AND CHILDREN

Iurie LARII,
PhD, associate professor

Oleg POHILĂ,
PhD

De regulă, femeile și copiii devin mai frecvent victime ale diferitor atentate infracționale, din simplul motiv că posedă un grad sporit de victimitate. Totodată, criminologii au constatat încă cu mult timp în urmă că comportamentul victimei poate servi în unele cazuri drept imbold, situație provocatoare care generează declanșarea actului infracțional. Referitor la femei și minori, o mare influență revine nu doar comportamentului victimal al acestora, ci și caracteristicilor psihofiziologice care le determină un grad mai sporit de vulnerabilitate victimală. În acest sens, elucidarea particularităților specifice ce vizează personalitatea și comportamentul respectivelor categorii de victime are o importanță deosebită pentru soluționarea problemelor prioritare legate de prevenirea infracțiunilor care atentează la inviolabilitatea și libertatea sexuală a acestora.

Cuvinte-cheie: victimă, femei, copii, victimizare, victimitate, comportament victimal, vulnerabilitate victimală, prevenire victimologică.

As a rule, women and children more frequently become victims of various criminal attacks, for the simple reason that they have a higher degree of victimhood. At the same time, criminologists found a long time ago that the victim's behavior can serve in some cases as an impetus, a provocative situation that generates the initiation of the criminal act. Regarding women and minors, a great influence belongs not only to their victim behavior, but also to the psychophysiological characteristics that determine a higher degree of victim vulnerability. In this sense, the elucidation of specific features regarding the personality and behavior of those categories of victims is of particular importance for solving priority problems related to the prevention of crimes that threaten their inviolability and sexual freedom.

Keywords: victim, women, children, victimization, victimhood, victim behavior, victim vulnerability, victimological prevention.

Introducere. Fiecare societate se confruntă astăzi cu fenomenul infracțional care, cel puțin în ultimul timp, manifestă o tendință accentuată de creștere. Din punct de vedere psihologic și psihosocial, creșterea ratei criminalității determină intensitatea sentimentului de insecuritate resimțit în general la nivelul întregii societăți, mai ales de către cei care prezintă un risc victimal mai mare sau un grad mai sporit de vulnerabilitate victimală (copii, femei, persoane în vârstă, handicapați). Uneori, instinctiv sau deliberat, unele persoane își iau măsuri de prevenire pentru a evita orice risc

Introduction. Every society today faces the criminal phenomenon which, at least lately, shows an accentuated tendency of growth. From a psychological and psychosocial point of view, the increase in the crime rate determines the intensity of the feeling of insecurity generally felt at the level of the whole society, especially by those who present a higher victim risk or a higher degree of victim vulnerability (children, women, elderly people and disabled persons). Sometimes, instinctively or deliberately, some people take preventive measures to avoid any risk of victim-

de victimizare (asigurarea întăririlor de locuințe și imobile, evitarea locurilor periculoase, evitarea companiilor dubioase, evitarea reclamei și publicității legate de anumite bunuri și câștiguri de valoare etc.). Cu toate acestea, în realitate, măsurile de autoprotecție sunt total insuficiente în raport cu riscul victimal [1, p. 177].

Trebuie menționat și faptul că în ultima perioadă de timp se constată tot mai des că una din cele mai grave forme de încălcare a drepturilor omului care se face tot mai simțită în lumea contemporană este traficul de persoane în diferite scopuri, inclusiv în scop de exploatare sexuală, supranumit și „comerț cu carne vie”.

Din păcate, Republica Moldova nu este o excepție, situația ei la acest capitol fiind chiar una din cele mai dificile. Potrivit reperelor socio-economice generale, la cei mai importanți indici economici care caracterizează nivelul de trai al populației, țara noastră se situează pe ultimele locuri atât în clasamentele ce vizează țările ex-sovietice, cât și în cele care se referă la statele din lumea întreagă. În schimb, se numără printre „lideri” la asemenea indicatori, cum ar fi traficul de ființe umane, acesta din urmă cunoscând o creștere neașteptată de vertiginoasă în ultimele două decenii, ajungând să pună în pericol chiar și genofondul social.

Traficanții vor profita întotdeauna de lipsa de informație, de disperarea pentru găsirea unui loc de muncă sau nemulțumirea privind nivelul veniturilor, de credulitatea, spiritul de aventură sau inconștiența persoanelor pe care le vor transforma în victime [2].

Metode și materiale aplicate. Respectivul articol științific a fost elaborat în baza materialului teoretic și doctrinar din domeniul de referință. Totodată, la cercetarea acestei probleme au fost aplicate mai multe metode de investigare științifică specifice teoriei dreptului și criminologiei: metoda logică, metoda analizei comparative, metoda statistică, analiza sistemică etc.

Rezultate obținute și discuții. Noile tendințe ale politicii penale internaționale și experiența pozitivă existentă în diferite state determină necesitatea abordării complexe a problematicii ce vizează protecția și ajutorarea victimelor care au

imization (ensuring the reinforcement of homes and buildings, avoiding dangerous places, avoiding dubious companies, avoiding advertising and publicity related to certain goods and gains etc.). However, in reality, self-protection measures are totally insufficient in relation to the victim risk [1, p. 177].

It should also be noted that in recent times it has become perceptibly clear that one of the most serious forms of human rights violations that is increasingly felt in the contemporary world is human trafficking for various purposes, including sexual exploitation, also known as live meat trade.

Unfortunately, the Republic of Moldova is not an exception, its situation in this regard being one of the most difficult. According to the general socio-economic landmarks, at the most important economic indices that characterize the living standard of the population, our country is on the last places both in the rankings targeting the ex-Soviet countries and those that refer to countries around the world. Instead, it is among the “leaders” in such indicators, like trafficking in human beings, the latter experiencing an unexpectedly dizzying growth in the last two decades, endangering even the social background.

Traffickers will always take advantage of the lack of information, the desperation to find a job or dissatisfaction with income levels, the credulity, the spirit of adventure or the unconsciousness of the people they will turn into victims [2].

Methods and materials applied. This scientific article was prepared on the basis of theoretical and doctrinal material in the field of reference. At the same time, several methods of scientific investigation specific to the theory of law and criminology were applied to the research of this problem: logical method, comparative analysis method, statistical method, systemic analysis etc.

Results obtained and discussions. New trends in international criminal policy and the positive experience that exists in different states determine the need to address the complex issue of protection and assistance of victims of crime. The investigation of these problems is particular-

pătimit în urma infracțiunilor. Investigarea acestor probleme este deosebit de importantă pentru țara noastră, dat fiind faptul că sistemul de justiție se orientează, în mod prioritar, spre reacția socială față de infracțiunile și infractorii care le-au comis și mai puțin ia în considerare necesitățile și interesele părții vătămate. Totodată, legislația penală și procesual-penală a Republicii Moldova acordă insuficientă atenție interacțiunii dintre infractor și victimă care a generat apariția actului infracțional [3, p. 134-135].

În concepția cotidiană și în cadrul legislației naționale, atenția este concentrată mai mult asupra celui ce comite o faptă infracțională și mai puțin asupra victimei care suportă consecințele directe ale acesteia și care, uneori, în căutarea dreptății, este victimizată dublu [3, p. 135].

În contextul celor menționate, este inadmisibil elaborarea măsurilor de prevenire victimologică, dar și criminologică, fără a se lua în calcul caracteristicile psihologice și particularitățile specifice celor care au pătimit în urma infracțiunilor. Mai mult ca atât, unele și aceleași măsuri pot influența concomitent atât potențialele victime, cât și potențialii infractori. De asemenea, este necesar de a lua în considerare că gradul sporit de victimitate al minorilor și săvârșirea infracțiunilor în privința lor depinde, în mare măsură, de acțiunile unor terțe persoane, cum ar fi părinții, tutorii etc. Astfel, spre exemplu, copilul minor care provine dintr-o familie bine asigurată material poate avea un grad sporit de victimitate față de unele infracțiuni ca răpirea în scop de răscumpărare; victimitatea „recidivă” sporită a fetei minore – victimă a actelor sexuale din partea tatălui – poate fi generată de inacțiunile mamei care „nu observă” asemenea manifestări. Acești factori, de asemenea, trebuie să constituie obiect de influență preventivă în scopul neadmiterii unor atentate infracționale în privința minorilor.

Prin urmare, prevenirea victimologică a infracțiunilor de exploatare sexuală a femeilor și copiilor poate fi definită ca o direcție specifică de prevenire generală și specială a criminalității, care are în calitate de reper prioritar femeile și copiii ca victime potențiale sau reale, precum și factorii ce favorizează sporirea victimizării lor.

ly important for our country, given the fact that the justice system focuses primarily on the social response to the crimes and offenders who committed them and takes less into account the needs and interests of the injured party. At the same time, the criminal and criminal procedural legislation of the Republic of Moldova pays sufficient attention to the interaction between the offender and the victim that generated the occurrence of the criminal act [3, p. 134-135].

In the everyday conception, as well as in the national legislation, the attention is focused more on the one who commits a criminal act and less on the victim who bears its direct consequences and who, sometimes, in search of justice, is doubly victimized [3, p. 135].

In the context of those mentioned, it is inadmissible to develop measures for victimological and criminological prevention, without taking into account the psychological characteristics and specific features of those who have suffered as a result of crimes. Moreover, the same measures can simultaneously influence both potential victims and offenders. It is also necessary to take into account that the increased degree of victimization of minors and the commission of crimes against them depend, to a large extent, on the actions of third parties, such as parents, guardians etc. Thus, for example, a minor child who comes from a materially secure family may have a higher degree of victimization for such offenses as kidnapping for compensation; increased “recidivism” victimization of the minor girl – victim of sexual acts with father – could be generated by the inactions of mother who “does not notice” such manifestations. These factors must also be subject to preventive influence in order to prevent criminal offenses against minors.

Therefore, victimological prevention of offenses of sexual exploitation of women and children can be defined as specific direction of general and special crime prevention, which has as priority benchmark women and children as potential or real victims, as well as the factors that favor the increase of their victimization.

In the process of exercising preventive activity regarding victims of sexual exploitation, it

În procesul exercitării activității preventive în privința victimelor exploatarii sexuale e necesar să se ia în considerare infantilismul legal. Majoritatea victimelor nu-și cunosc suficient drepturile, sunt convinse că prin comportamentul lor încalcă legislația în vigoare, că comportamentul lor este ilegal și nu se pot baza pe asistența structurilor oficiale, din care cauză nu au încredere în organele de drept și încearcă să evite orice contact cu acestea. Atunci când se lucrează cu victimele trebuie menționat faptul că acestea au dreptul la asistență juridică și alte tipuri de asistență, precum și faptul că ele, inclusiv familiile lor, se pot încadra în programul protecției de stat.

Măsurile protecției de stat a victimelor exploatarii sexuale trebuie să fie efectuate în legătură cu realizarea programelor speciale privind acordarea asistenței sociale, juridice, medicale etc. celor mai vulnerabile pături sociale (mame singure, absolvenți ai caselor de copii, invalizi), a căror situație le sporește riscul de victimizare.

Ca și prevenirea tradițională a criminalității, profilaxia victimologică are o structură complexă, fiind realizată de diferiți subiecți, la diferite niveluri și sub multiple forme, care își găsesc aplicare atât la etapa primară, cât și la cea de manifestare a comportamentului victimal. Subiecții profilaxiei victimologice sunt aceleași organe statale, organizații obștești, persoane cu funcții de răspundere și cetățeni care realizează prevenirea fenomenului criminal, cu excepția cazurilor când se pot forma unele organizații speciale care conlucrează cu victimele infracțiunilor în planul protecției lor față de atentatele infracționale (organele de protecție socială a populației) [79, p. 116-117]. Este vorba despre Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, instanțele judecătorești, familia, școala, mass-media, organizațiile nonguvernamentale etc.

Evident că rolul primordial în prevenirea victimologică a infracționalității, inclusiv a diferitor forme de exploatare sexuală a femeilor și copiilor, îi revine familiei. Această celulă esențială a societății este o formă de comunitate umană întemeiată prin căsătorie, formată din soți și din copiii acestora, care asigură cadrul afectiv în care fiecare

is necessary to take into account legal infantilism. Most victims do not know enough about their rights, they are convinced that their behavior violates the law, that their behavior is illegal and cannot rely on the assistance of official structures, because of which they do not trust the law enforcement bodies and try to avoid any contact with them. When working with victims, it should be noted that they have the right to legal and other assistance, as well as the fact that they, along with their families, can be included in the state protection program.

State measures for the protection of victims of sexual exploitation must be carried out in connection with the implementation of special programs on the provision of social, legal, medical assistance etc., to the most vulnerable social strata (single mothers, graduates of the orphanages, disabled persons), whose situation increases their risk of victimization.

Like the traditional prevention of crime, victimological prophylaxis has a complex structure, being performed by different subjects, at different levels and in multiple forms, which find application both in the primary stage and in the manifestation of victim behavior. The subjects of victimological prophylaxis are the same state bodies, public organizations, responsible persons and citizens who carry out the prevention of the criminal phenomenon, except for the cases when some special organizations can be formed that cooperate with the victims of crimes in their protection against criminal attacks (social protection bodies of the population) [79, p. 116-117]. These are: Ministry of Internal Affairs, Ministry of Education, Culture and Research, Ministry of Health, Labor and Social Protection, Ministry of Justice, courts, family, school, media, non-governmental organizations, etc.

Obviously, the primary role in the victimological prevention of crime, including various forms of sexual exploitation of women and children, belongs to the family. This essential cell of society is a form of human community founded by marriage, consisting of spouses and their children, which provides the emotional framework in which each member meets their emotional needs,

membru își satisface nevoile emoționale, trăirile intime, nevoia de destăinuire a unor împliniri sau insatisfacții apărute pe diverse planuri, oferind prin specificul ei sentimentul siguranței. În multe cazuri, acestea din urmă sunt neglijate ori de către soți, ori de către alte persoane din exterior, astfel că familia devine una nearmonioasă, fapt ce poate determina victimizarea membrilor acesteia.

Autorul român R.M. Stănoiu menționează că familia este cel dintâi organism care stă la baza prevenirii victimologice. Așadar, ea constituie prima cale de socializare a individului. Grup social primar, celulă de bază a societății, familia este aceea care oferă cadrul cel mai propice de transmitere a modelelor, normelor și valorilor de comportament individual în plină formare [4, p. 51].

În aceeași ordine de idei, este destul de complicat de a enumera toate măsurile posibile care urmează a fi întreprinse de părinți în privința copiilor lor în scopul protejării acestora împotriva atentatelor criminale, evidențiind totuși unele din măsurile prioritare în acest domeniu: a) supravegherea dezvoltării corecte a copilului și ocrotirea sănătății acestuia în scopul neadmiterii unor devieri psihice și fizice; b) educarea sexuală și culturală a copilului; formarea culturii în domeniul comunicării sociale; c) învățarea unor deprinderi de comportament în stradă, de a fi prudenți în companiile de necunoscuți, însuflarea obișnuinței de a se adresa după ajutor și de a se comporta adecvat în cazurile diferitor situații criminogene, de a spune întotdeauna „nu” individului necunoscut (spre exemplu, vestitul violator și ucigaș Cikatilo nu insistă să facă cunoștință cu femeile sau copiii care nu doreau acest lucru, dar căuta o altă victimă; el nu a cunoscut anterior nici una din victimele sale); d) educarea juridică inițială a copilului, explicarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale acestuia; e) ridicarea nivelului de cunoștințe în domeniul victimologiei (autopofilaxia) în scopul prevenirii situațiilor criminogene (lăsarea fără supraveghere a copiilor minori în apartamente sau în stradă ar putea atrage atenția infractorilor, evitarea intrării în contact cu persoane străine, educația sexuală a copiilor etc.).

Tot mai mult noile condiții economice impun femeile să lupte singure ca să-și asigure via-

intimate feelings, the need to reveal accomplishments or dissatisfaction on various plans, offering through its specificity the feeling of security. In many cases, the latter are neglected either by the spouses or by other outsiders, so that the family becomes disharmonious, which can lead to the victimization of its members.

Romanian author R.M. Stănoiu mentions that the family is the first organism that is the basis of victimological prevention. Therefore, it is the first way of socializing the individual. Primary social group, the basic cell of society, the family is the one that provides the most favorable framework for transmitting models, norms and values of individual behavior in full formation [4, p. 51].

In the same vein, it is quite complicated to list all the possible measures to be taken by parents regarding their children in order to protect them from criminal attacks, while highlighting some of the priority measures in this area: a) supervising the correct development of the child and protecting his health in order not to admit some mental and physical deviations; b) sexual and cultural education of the child; culture formation in the field of social communication; c) learning of behavioral rules in the street, to be cautious in the company of strangers, instilling the habit of asking for help and behaving appropriately in cases of different criminogenic situations, always to say “no” to the unknown individual (for example, the famous rapist and killer Cikatilo did not insist on meeting women and children who did not want this, but was looking for another victim; he had not previously known any of his victims); d) the initial legal education of the child, explanation of his / her fundamental rights and obligations; e) raising the level of knowledge in the field of victimology (self-prophylaxis) in order to prevent criminogenic situations (leaving unaccompanied minors in apartments or on the street could attract the attention of criminals, avoiding contact with strangers, sexual education of children etc.).

Increasingly, new economic conditions are forcing women to fight on their own to secure their lives, sometimes in rather difficult conditions. For these reasons, the cultivation of femininity and the feminine type of behavior is of spe-

ta, uneori în condiții destul de dificile. Din aceste considerente, o importanță deosebită o are cultivarea feminității și a tipului feminin de comportament. Acest fapt este important pentru stoparea victimizării exploatarei sexuale a femeilor, care reprezintă o amenințare substanțială a sănătății morale a societății. O astfel de educație necesită o pregătire specială, o măiestrie deosebită a educatorilor. Ea trebuie să înceapă în familie și să se consolideze în școală. Însă o astfel de reorientare este determinată de caracterul comunicării în care este inclusă adolescența, situația femeii în societate și nivelul moralității în societate [5, p. 115].

Modificarea moralității sexuale, în sensul liberalizării ei, influențează comportamentul social al femeii. În prezent, încărcătura sexuală a câmpului informațional (presa scrisă și electronică), incursiunea unor noi standarde sexuale, impunerea cultului plăcerilor și degradarea generală a spiritualității, îndeosebi la tineret, trezește, în mod inevitabil, dorința de a exploata sexual. O anumită parte a populației feminine, îndeosebi din categoria păturilor vulnerabile intelectual, cultural și social asimilează repede diferite practici sexuale amurale, implicându-se, în unele cazuri, în practicarea prostituției.

În acest sens, se impune revizuirea și reformarea concepției privind educația copiilor, în special a fetelor, în cadrul societății, care trebuie fundamentată pe moralitatea și cumsecădenia proprie poporului nostru. Fără a declara război propagandei sexuale, violenței și comportamentului libertin care domină azi în sfera spirituală nu poate fi vorba despre educația normală a generației în creștere [5, p. 113].

În asemenea condiții de evoluție a societății familia trebuie să joace un rol esențial în educarea victimologică sub aspect moral și spiritual a tinerei generații, urmând a fi susținută în această activitate prin programe de stat bine chibzuite.

O măsură indispensabilă oricărei strategii de prevenire victimologică a exploatarei sexuale a femeilor și copiilor este îmbunătățirea serviciilor de asistență a familiei prin prisma următoarelor acțiuni: a) identificarea de resurse pentru inițierea unor programe de sprijinire materială și financiară a familiilor sărace prin macro- sau micro-proiecte,

cial importance. This is important for stopping the victimization of sexual exploitation of women, which poses a substantial threat to the moral health of society. Such an education requires special training, an exclusive skill of educators. It needs to start in family and consolidate in school. However, such a reorientation is determined by the nature of the communication in which the adolescent is included, the situation of women in society and the level of morality in society [5, p. 115].

The change in sexual morality, in the sense of its liberalization, influences a woman's social behavior. Currently, the sexual load of the information field (print and electronic media), the incursion of new sexual standards, the imposition of the cult of pleasures and the general degradation of spirituality, especially in youth, inevitably arouses the desire to sexually exploit. A certain part of the female population, especially in the category of intellectually, culturally and socially vulnerable layers, quickly assimilates different amoral sexual practices, getting involved, in some cases, in the practice of prostitution.

In this sense, it is necessary to revise and reform the concept of education of children, especially girls, in society, which must be based on the morality and propriety of our people. Without declaring war on the sexual propaganda, violence and libertine behavior that dominates today in the spiritual sphere, it is not possible to talk about the normal education of the growing generation [5, p. 113].

In such conditions of society's evolution, the family must play an essential role in the moral and spiritual education of the young generation, and will be supported in this activity by well-thought-out state programs.

An indispensable measure for any strategy to prevent the sexual exploitation of women and children is to improve family support services in the light of the following actions: a) identification of resources for the initiation of material and financial support programs for poor families through macro and micro-projects, differentiated according to the socio-economic characteristics of the geographical areas and the urban or rural

diferențiate în funcție de caracteristicile socioeconomice ale zonelor geografice și ale mediului urban sau rural în care se află familiile respective; b) crearea unor centre locale de sprijin, consiliere și consultanță pentru femeile aflate în situații economicosociale dificile: mame singure, mame cu mulți copii unice întreținătoare ale familiei, femei agresate de soți sau parteneri etc.; c) elaborarea unor programe coerente la nivel național de prezentare și promovare a drepturilor femeii și pentru înțelegerea responsabilităților egale ale părinților față de educația copiilor [6, p. 220].

Un alt subiect implicat în prevenirea victimologică este școala, care reprezintă un spațiu social de transmitere și asimilare de informații, dar și de modelare, respectiv de socializare. Uneori în cadrul acestui proces se pot manifesta unele forme de abuz. Astfel, școala joacă un rol important în prevenirea victimologică, prin contactul pe care îl are zi de zi cu copiii și prin extinderea contactelor cu părinții. În acest sens, considerăm util ca programa școlară să cuprindă materii în care cadrele didactice sau ofițerii de poliție să le prezinte copiilor, corespunzător nivelului lor de percepere, acele probleme de comportament cu care se confruntă societatea și care îi poate afecta în mod direct. Accentul trebuie pus pe recunoașterea situațiilor ce prezintă anumite riscuri în scopul evitării lor.

În general, de educația copiilor sub aspectul prevenirii victimologice trebuie să se ocupe toate instituțiile de învățământ unde aceștia se află o mare parte din timpul lor (grădinițe, școli de cultură generală, licee, gimnazii, școli profesionale, colegii etc.). Menită să dezvolte capacitățile, să transmită cunoștințele profesionale, să formeze, să dezvolte și să consolideze aptitudinile, școala pregătește tânăra generație pentru viață. În instituțiile pedagogice, copilul obține primele deprinderi de comunicare în colectiv, unde are loc, în mare măsură, procesul de socializare a acestuia. Așadar, luând în considerare faptul că pentru copiii de vârstă preșcolară jocurile sunt activități prioritare, atunci și măsurile de prevenire victimologică trebuie să fie realizate sub formă de jocuri, cu operarea unor concepte și viziuni clare copiilor. În ceea ce privește sistemul de instruire

environment in which the respective families are located; b) creating local support, advising and counseling centers for women in difficult economic and social situations: single mothers, mothers with many children, sole breadwinner of the family; women abused by husbands or partners etc.; c) developing coherent programs at the national level for the presentation and promotion of women's rights and for understanding the equal responsibilities of spouses / parents towards the education of children [6, p. 220].

Another topic involved in victim prevention is school, which represents a social space for transmission and assimilation of information, but also for modeling and socialization, respectively. Sometimes some forms of abuse can occur during this process. Thus, the school has an important role in victimological prevention, through its daily contact with children and by expanding contacts with parents. In this sense, we consider is useful that the school curriculum should include subjects which teachers or police officers will present to children, according to their level of perception, those behavioral problems that society faces and that can directly affect them. Emphasis should be placed on recognizing situations that present certain risks in order to avoid them.

In general, the education of children in terms of victimological prevention must be taken care of by all educational institutions where they spend a large part of their time (kindergartens, general education schools, lyceums, gymnasiums, professional schools, colleges etc.). Aimed at developing skills, transmitting professional knowledge, training, developing and strengthening skills, the school prepares the young generation for life. In pedagogical institutions, the child obtains the first skills of collective communication, where, to a large extent, his socialization process takes place. Therefore, taking into account the fact that the preschool children games are the priority activity, then victim prevention measures must be carried out in the form of games, with the operation of clear concepts and visions to children. As regards the legal education system for adolescents, it must already contain general notions on the social value of the law, the notion of crimes

juridică a adolescenților, acesta trebuie să conțină deja noțiuni generale cu privire la valoarea socială a dreptului, noțiunea delictelor și a diferitor tipuri de răspundere juridică pentru săvârșirea lor, precum și posibilitatea tragerii la răspundere odată cu atingerea vârstei prevăzute de lege.

Pentru a putea oferi instruire calificată și o educație corespunzătoare, personalul instituțiilor de învățământ și cel care este abilitat cu astfel de drepturi urmează, de asemenea, a fi instruit în domeniul vizat. Așadar, unele studii privind violența împotriva copiilor [7, 364 p.] recomandă promovarea creșterii sensibilității, a campaniilor de informare și educare prin acțiuni de consolidare a capacităților în cazul grupurilor profesionale care lucrează cu și pentru copii.

O altă modalitate de prevenire victimologică a infracțiunilor legate de exploatarea sexuală, mai ales a femeilor și copiilor, poate fi realizată prin prisma oferirii asistenței psihologice. În interacțiune cu colectivele de pedagogi, părinții și reprezentanții organelor de asistență socială, psihologii pot să identifice printre grupurile de copii pe cei cu forme de comportament deviant primar, precum și categoriile de minori, al căror grad sporit de victimitate este determinat de particularitățile psihofiziologice individuale.

Prezența specialistului psiholog în școală este foarte necesară și utilă, din considerentul că acesta poate efectua corect diagnosticarea psihologică a copiilor, poate prelucra rezultatele obținute și, respectiv, poate să elaboreze programe individuale de lucru cu personalitatea și să consulte părinții și pedagogii. Sunt de neînlocuit specialiștii serviciilor psihologice în cazurile relevării și reabilitării ulterioare a copiilor și adolescenților care au suferit în urma infracțiunilor. Interacțiunea strânsă a psihologilor cu organele de drept facilitează uneori nu doar descoperirea, ci și aprecierea într-un mod diferit a infracțiunii săvârșită în privința minorului.

Mass-media constituie, la fel, una din cele mai puternice surse de răspândire a informațiilor de natură criminologică și victimologică. Totodată, progresul în domeniul tehnologiilor informaționale, dezvoltarea și folosirea în masă a rețelelor de internet a acutizat problema victimizării femei-

and different types of legal liability for their commission, as well as the possibility of liability once the age is reached according to the law.

In order to be able to provide qualified training and appropriate education, the staff of educational institutions and those who are empowered with such rights shall also be trained in the field concerned. So, some studies on violence against children [7, 364 p.] recommend promoting awareness-raising, information and education campaigns through capacity-building actions for professional groups working with and for children.

Another way of preventing victimological crimes related to sexual exploitation, especially of women and children, can be achieved through the provision of psychological assistance. In interaction with pedagogical terms, parents and representatives of social assistance bodies, psychologists can identify among groups of children those with forms of primary deviant behavior, as well as categories of minors, whose increased degree of victimization is determined by individual psychophysiological features.

The presence of the psychologist in school is very necessary and useful, considering that he can correctly perform the psychological diagnosis of children, can process the results obtained and, respectively, can develop individual work programs with personality and consult parents and teachers. Psychological services specialists are irreplaceable in cases of subsequent detection and rehabilitation of children and adolescents who have suffered as a result of crime. The close interaction of psychologists with law enforcement bodies sometimes facilitates not only the discovery, but also the appreciation in a different way of the crime committed against the minor.

Mass-media is also one of the most powerful sources of dissemination of criminological and victimological information. At the same time, the progress in the field of information technologies, the development and mass using of internet networks has exacerbated the problem of victimization of women and children. That is why new technologies require new victim prevention measures. In this context, it is necessary to create op-

lor și copiilor. Iată de ce noile tehnologii presupun și noi măsuri de prevenire victimologică. În acest context, este necesar de a crea oportunități de raportare on-line a abuzurilor în privința femeilor sau a copiilor și, respectiv, solicitare de asistență corespunzătoare în caz de necesitate pentru toți subiecții implicați în procesul de prevenire victimologică. Astfel, sporirea capacității organelor de drept și a altor instituții responsabile de prevenirea genului respectiv de infracțiuni, inclusiv prin monitorizarea site-urilor cu conținut violent sau care promovează pornografia, inclusiv cea infantilă, va avea ca efect eficientizarea măsurilor de prevenire cu caracter victimologic.

Prevenirea victimologică a infracțiunilor săvârșite împotriva femeilor sau a copiilor de către sursele de informare în masă poate fi realizată prin prisma următoarelor măsuri: a) propagarea cunoștințelor juridice prin intermediul mass-mediei, explicarea publicului cointerestat a unor noțiuni juridice, cum ar fi legitima apărare, extrema necesitate, reținerea infractorului etc., precum și familiarizarea acestora cu actele legislative care reglementează noțiunile în cauză, formarea conștiinței și culturii juridice a cetățenilor; b) semnarea unor probleme victimologice în reportajele, articolele sau emisiunile cu caracter criminologic, în special influența comportamentului și situației create de victimă asupra infracțiunii săvârșite față de ea și educarea sub acest aspect a cetățenilor în sensul prevenirii victimizării și a situațiilor criminogene; c) ținerea unor discursuri în mass-media de către specialiștii în domeniul jurisprudenței, psihologiei, pedagogiei, urmate de unele recomandări practice cu referire la protejarea față de infractori sau la alegerea unui comportament adecvat în anumite situații conflictuale; d) informarea populației despre situația criminogenă reală în scopul reprimării zvonurilor false, iar în unele cazuri, informarea cetățenilor despre unele persoane concrete (semnalmente, sectoarele posibile de acțiune, metodele de comitere a infracțiunilor), din partea cărora sunt posibile atentate infracționale față de femei sau de copii; e) reflectarea în presă a problemei uniunilor neformale de tineret și propagarea unor alternative ale acestor organizații.

portunities for online reporting of abuse against women or children and, respectively, to request appropriate assistance in case of need for all subjects involved in the victim prevention process. Thus, increasing the capacity of law enforcement agencies and other institutions responsible for the prevention of this type of crime, including by monitoring sites with violent content or promoting pornography, including child pornography, will have the effect of streamlining victim prevention measures.

Victimological prevention of crimes committed against women or children by the media can be achieved through the following measures: a) spreading legal knowledge through the media, explaining to the interested public some legal notions, such as self-defense, extreme necessity, detention of the offender etc., as well as their initiation with the legislative acts that regulate the notions in question, formation of the consciousness and legal culture of the citizens; b) warning of victimological issues in reports, articles or programs of a criminological nature, in particular the influence of the behavior and situation created by the victim on the crime committed against him and educating citizens in this regard to prevent victimization and criminogenic situations; c) giving speeches in the media by specialist in the field of jurisprudence, psychology, pedagogy, followed by some practical recommendations regarding the protection against criminals or the choice of appropriate behavior in certain conflict situations; d) informing the population about the real criminogenic situation in order to suppress false rumors, and in some cases, informing the citizens about some concrete people (signals, possible sectors of action, methods of offenses' committing), from which criminal attacks are possible against women or children; e) reflection in press of the problems of informal youth unions and propagation of some alternatives of these organizations.

Other institutions may also be subject to victimological prevention. Thus, the central public authority empowered with functions of elaboration and promotion of policies for the prevention of sexual exploitation and social assistance

În calitate de subiecți ai prevenirii victimologice pot fi și alte instituții. Astfel, autoritatea publică centrală abilitată cu funcții de elaborare și promovare a politicilor de prevenire a exploatării sexuale și de asistență socială a victimelor este Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS). Misiunea ministerului este de a asigura realizarea prevederilor Constituției Republicii Moldova și ale Guvernului privind elaborarea, promovarea și implementarea politicii statului în domeniul protecției sociale, familiei și copilului, în scopul asigurării securității sociale și sporirii nivelului de trai al populației.

În opinia unor autori consacrați în domeniul de referință, MSMPS urmează să: a) definească cadrul normativ ce va reglementa funcționarea Centrului de asistență psihosocială a copiilor-victime ale abuzului și exploatării; b) dezvolte și investească în programe de suport al părinților și îngrijitorilor; c) dezvolte la asistenții sociali comunitari abilitați de mobilizare a comunității în vederea sesizării cazurilor de exploatare sexuală a copiilor; d) angajeze asistenți sociali comunitari specializați pe domenii: asistent social pe problemele familiei și copilului și asistent social pe problemele vârstnicilor, ceea ce ar contribui la profesionalizarea muncii asistenților sociali comunitari; e) instruiască continuu asistenți sociali cu privire la asistarea copiilor victime ale exploatării sexuale; f) amelioreze calitatea expertizelor medicale: îmbunătățirea calității efectuării expertizelor medico-psihiatrice, efectuarea programărilor separate și individuale a femeilor și copiilor-victime; asigurarea asistenței psihologului în cadrul efectuării expertizelor în rândul femeilor și copiilor; instruirea continuă a lucrătorilor medicali în vederea determinării clare a femeii sau copilului abuzat sexual [8, p. 66-67].

În vederea consolidării capacităților structurilor teritoriale de asistență socială, a fost creat Serviciul de asistență socială comunitară. Astfel, responsabilitatea cu privire la protecția drepturilor copilului a fost transferată din competența direcțiilor generale de învățământ, tineret și sport în competența structurilor teritoriale de asistență socială.

Comisiile pentru protecția copilului aflat în

of victims is the Ministry of Health, Labor and Social Protection (MHLSP). The mission of the ministry is to ensure the implementation of the provisions of the Constitution of the Republic of Moldova and the Government on the elaboration, promotion and implementation of state policy in the field of social protection, family and child, in order to ensure social security and increase living standards.

In the opinion of some well-known authors in the field of reference, MHLSP is going to: a) finalize the normative framework that will regulate the functioning of the Center for psycho-social assistance of children victims of abuse and exploitation; b) develop and invest in parent and caregiver support programs; c) develop in community social workers skills to mobilize the community in order to report cases of sexual exploitation of children; d) hire community social workers specialized in the following fields: social worker on family and child issues and social worker on elderly issues, which would contribute to the professionalization of the activity of community social workers; e) continuously training of social workers on assisting children victims of sexual exploitation; f) increase the quality of medical expertise: improving the quality of medical and psychiatric examinations, making separate and individual appointments of women and children victims; providing assistance to the psychologist in conducting expertise among women and children; continuous training of medical workers in order to clearly determine the sexually abused woman / child [8, p. 66-67].

In order to strengthen the capacities of the territorial social assistance structures, the Community Social Assistance Service was created. Thus, the responsibility regarding the protection of children's rights has been transferred from the competence of the general department of education, youth and sports to the competence of the territorial social assistance structures.

Commissions for the protection of children in difficulty are set up in all regions in accordance with the legislation in force. These commissions are essential to ensure optimal care for each child in difficulty, the priority being given to

dificultate se instituie în toate regiunile conform legislației în vigoare. Aceste comisii sunt esențiale pentru asigurarea îngrijirii optime pentru fiecare copil în dificultate, prioritatea fiind acordată serviciilor familiale, iar plasamentul în instituțiile rezidențiale fiind folosit în ultimă instanță.

Totodată, în cadrul MSMPS a fost instituită unitatea de coordonare a Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane (denumit în continuare SNR), finanțată de Organizația Internațională pentru Migrație, în baza Memorandumului de colaborare semnat de către părți în 2006.

La 1 iunie 2013, sub tutela MSMPS a fost lansată Linia fierbinte pentru copiii abuzați sau expuși riscului. Ca urmare, copiii au posibilitatea de a semnala cazurile de abuz și primi consiliere din partea specialiștilor antrenați. În cazul dat, este necesară instruirea și formarea competențelor specifice de comunicare cu copiii expuși unei diversități de riscuri, printre care și vulnerabilitatea sexuală.

În opinia noastră, intensificarea colaborării între instituțiile guvernamentale, administrațiile publice locale și organizațiile nonguvernamentale interne și internaționale implicate în stoparea fenomenului exploatării sexuale va contribui considerabil la prevenirea fenomenului analizat.

Ministerul Afacerilor Interne (MAI), ca subiect antrenat în prevenirea criminalității, inclusiv prin măsuri victimologice, identifică agresorii și familiile aflate în situație de risc, monitorizând comportamentul copiilor în urma aplicării violenței. În categoria menționată sunt incluse comportamente precum delincvența, abandonul școlii, vagabondajul, cerșitul și consumul de alcool sau droguri. Organele abilitate ale MAI își focusează prioritar activitatea pe identificarea și tragerea la răspundere a infractorilor, concentrându-se mai puțin asupra victimei și reabilitării acesteia, inclusiv a femeilor și copiilor victime ale exploatării sexuale.

Este important de menționat că prin acordul din 06.09.2005, încheiat între Guvernul SUA și Guvernul Republicii Moldova, a fost creat Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane

family services, and placement in residential institutions being used as a last resort.

At the same time, within MHLSP there was established the coordination unit of the National Referral System for the protection and assistance of victims and potential victims of trafficking in human beings (hereinafter referred to as NRS), funded by the International Organization for Migration, based on the Collaboration Memorandum signed by the parties in 2006.

On June 1, 2013, under the tutelage of MHLSP, the Hotline was launched for children abused or at risk. As a result, children have the opportunity to report cases of abuse and receive advice from trained specialists. In this case, it is necessary to train specific communication skills with children exposed / supposed to a variety of risks, including sexual vulnerability.

In our opinion, the intensification of the collaboration between the governmental institutions, the local public administrations and the internal and international non-governmental organizations involved in stopping the phenomenon of sexual exploitation will considerably contribute to the prevention of the analyzed phenomenon.

The Ministry of Internal Affairs (MIA), being trained in crime prevention, including through victimological measures, identifies aggressors and families at risk, monitoring the behavior of children after the application of violence. This category includes behaviors such as delinquency, dropping out of school, begging and consuming of alcohol or drugs. The competent bodies of the Ministry of Internal Affairs focus primarily on identifying and prosecuting criminals, focusing less on the victims and their rehabilitation, including women and children victims of sexual exploitation.

It is important to mention that through the agreement of 06.09.2005, concluded between the Government of the USA and the Government of the Republic of Moldova, the Center for Combating Trafficking in Persons (CCTP) of the MIA was created. This is a specialized body in which prosecutors, criminal investigation officers, operative investigation officers, analysts, supporting staff are working. It was created to combat traf-

(CCTP) al MAI. Acesta este un organ specializat în cadrul căruia activează procurori, ofițeri de urmărire penală, ofițeri operativi de investigație, analiști, personal de suport și a fost creat pentru a combate traficul de persoane, reprezentând agenția primară din Republica Moldova cu competența de investigare și urmărire penală a infracțiunilor de trafic de ființe umane și a celor conexe. Totodată, CCTP a fost înființat în scopul sporirii capacităților ofițerilor de urmărire penală și a procurorilor în vederea eficientizării urmăririi infracțiunilor legate de traficul persoanelor și al celor conexe. Astfel, CCTP integrează activitatea în domeniul vizat a specialiștilor din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Serviciului de Informații și Securitate, Centrului Național Anticorupție și Procuraturii Generale.

CCTP realizează măsuri speciale de investigații în scopul descoperirii unor cazuri legate de traficul persoanelor, pornește cauze penale și, pe lângă aceasta, realizează diverse activități de sensibilizare a populației, inclusiv a femeilor și copiilor, cu privire la manifestările fenomenului traficului de ființe umane și a măsurilor necesare de întreprins în vederea evitării victimizării.

În ceea ce privește unele categorii de măsuri victimologice ce vizează prevenirea exploatării sexuale a persoanelor, îndeosebi a femeilor și copiilor, se constată că în Chișinău și în centrele regionale, victimele puteau primi asistență medicală, juridică și psihologică, indiferent de cooperarea lor cu organele de drept. Totuși asistența psihologică, asistența juridică și sprijinul în reintegrare pe termen lung au fost insuficiente, iar victimele nu au reușit să obțină asigurarea medicală gratuită acordată prin lege. Victimele traficului și exploatării sexuale adesea nu au reușit să beneficieze de reprezentare juridică gratuită. Capacitatea slabă a lucrătorilor sociali din regiunile periferice a condus la servicii ineficiente și de slabă calitate oferite victimelor. Aceste deficiențe au contribuit la persistența vulnerabilității acestor categorii de victime și revictimizarea lor. Autoritățile au plasat copiii victime la rude, la asistență maternală sau în clinici de reabilitare care au acordat asistență medicală și psihologică specializată. Funcționarii au intervievat victime de 14 ani sau mai tinere în

ficking in human beings, representing the primary agency of the Republic of Moldova with the competence to investigate and prosecute crimes of trafficking in human beings and the related ones. At the same time, the CCTP was established in order to increase the capacity of criminal investigation officers and prosecutors in order to streamline the investigation of crimes related to trafficking in human beings and the related ones. Thus, CCTP integrates the activity in the targeted field of the specialists from the Ministry of Internal Affairs, the Customs Service, the Intelligence and Security Service, the National Anticorruption Center and the General Prosecutor's Office.

The CCTP carries out special investigative measures in order to uncover cases related to human trafficking, initiates criminal cases and, in addition, carries out various activities to raise awareness among the population, including women and children, about the manifestation of human trafficking and the necessary measures to be taken in order to avoid victimization.

Regarding some categories of victimological measures aimed at preventing the sexual exploitation of persons, especially women and children, it is found that in Chisinau and regional centers, victims could receive medical, legal and psychological assistance, regardless of their cooperation with law enforcement bodies. However, psychological assistance, legal assistance and long-term reintegration support were insufficient, and victims were unable to obtain free health insurance provided by law. Victims of trafficking and sexual exploitation often fail to receive free legal representation. Weak capacity of social workers in peripheral regions has led to insufficient and poor quality services for victims. These deficiencies have contributed to the persistence of the vulnerability of these categories of victims and their re-victimization. Authorities have placed child victims at relatives, at foster care or in rehabilitation clinics that have provided specialized medical and psychological care. Officials interviewed victims aged 14 or younger in specialized rooms, equipped with recording devices, with the assistance of a psychologist. Care providers have reported bureaucratic impediments

săli specializate, amenajate cu dispozitive de înregistrare, cu asistența unui psiholog. Furnizorii de servicii de îngrijire au raportat impedimente birocratice pentru deplasarea victimelor cu nevoi severe de sănătate mintală către instituțiile psihiatrice de stat [9, p. 3].

Este important de menționat că organele afacerilor interne, în conformitate cu legislația în vigoare, fiind obligate să scoată la iveală și să înlăture cauzele și condițiile ce determină săvârșirea infracțiunilor, trebuie să-și organizeze activitatea de prevenire nu numai asupra infractorilor sau potențialilor infractori, ci și asupra posibilelor victime ale infracțiunilor, utilizând măsuri de apărare ale acestora împotriva atentatelor criminale [10, p. 146-147].

În opinia autorului român Andrei Vocila, obiectivele prioritare ale structurilor polițienești în domeniul prevenirii și combaterii infracțiunilor legate de exploatarea sexuală a femeilor și copiilor sunt: a) educarea și informarea cetățenilor pentru a nu deveni victime sau autori de infracțiuni; b) îndrumarea pentru consiliere a copiilor victime ale abuzurilor/ exploatării sexuale; c) legătura cu familiile copiilor victime, antrenarea acestora în soluționarea problemelor apărute; d) culegerea de informații și date cu privire la pregătirea sau săvârșirea unor fapte de abuz sexual asupra femeilor sau a copiilor; e) cooperarea permanentă cu unitățile școlare pentru semnalarea cazurilor de copii abuzați; f) participarea la întâlniri cu părinți, elevi și profesori, pentru a cunoaște problemele existente atât în școală, cât și în familie, precum și informarea acestora privind preocupările polițistilor sau ale altor categorii de persoane responsabile de soluționarea cauzelor în care sunt implicați copiii; g) soluționarea cauzelor cu copii-victime într-un timp cât mai scurt, având însă prioritate măsurile de reintegrare a acestora în familie sau în altă formă de protecție socială; h) sprijinirea reintegrării victimelor-copii în familie și în mediul școlar, solicitându-se (atunci când este cazul) sprijin și colaborare serviciilor de asistență socială a copilului și familiei; i) identificarea copiilor care sunt în dificultate în familie (neglijanți, abuzați sau supuși la rele tratamente) și sesizarea imediată a structurilor pentru protecția copilului [11].

to the movement of victims with severe mental health needs to state psychiatric institutions [9, p. 3].

It is important to mention that the internal affairs bodies, in accordance with the legislation in force, being obliged to reveal and remove the causes and conditions that determine the commission of crimes, must organize their prevention activity not only on criminals or potential offenders, but also on possible victims of crimes, using their defense measures against criminal attacks [10, p. 146-147].

In the opinion of the Romanian author Andrei Vocila, the priority objectives of the police structures in the field of preventing and combating crimes related to the sexual exploitation of women / children are: a) educating and informing citizens not to become victims or perpetrators of crimes; b) guidance for counseling of child victims of sexual abuse / exploitation; c) connection with the families of the child victims, their involvement in solving the problems that could appear; d) gathering information and data on the preparation or commission of acts of sexual abuse against women or children; e) permanent cooperation with schools in order to obtain reports on cases of abused children; f) participating in meetings with parents, pupils and teachers, in order to know the existing problems both in school and in the family, as well as informing them about the concerns of police officers or other categories of persons responsible for resolving cases involving children; g) resolving cases with child victims in the shortest possible time, but with priority given to measures for their reintegration into the family or other form of social protection; h) supporting the reintegration of the child victims in the family and in the school environment, requesting (where appropriate) the support and collaboration of the child and family social assistance service; i) identification of children who are in difficulty in the family (neglected, abused or badly treated) and immediate notification of child protection structures [11].

In this order of ideas, professor Igor Dolea, investigating certain aspects of restorative justice [12, p. 4-6] and analyzing in detail the rights of the

În această ordine de idei, profesorul Igor Dolea, investigând anumite aspecte ale justiției restaurative [12, p. 4-6] și analizând detaliat drepturile persoanei în probatoriul penal, constată că, la etapa actuală, în funcție de tendințele europene orientate spre consolidarea drepturilor victimelor ca subiecți plenipotențari de drepturi, se impune necesitatea promovării elementului privat în procesul penal atât prin dezvoltarea instituțiilor actuale, cât și prin promovarea noilor instituții, cum ar fi acuzarea privată și justiția restaurativă [13, p. 234].

De fapt, justiția restaurativă este un răspuns dat infracțiunii care oferă oportunități celor care sunt cei mai afectați de aceasta – victima, infractorul, familiile acestora și comunitatea – de a fi direct implicați în a răspunde răului produs de comiterea infracțiunii. Justiția restaurativă se bazează pe valori care accentuează importanța oferirii posibilității de implicare mai activă în procesul de: oferire de suport și asistență victimelor infracțiunii; responsabilizarea infractorilor față de persoanele și comunitățile cărora le-au făcut rău; restaurarea pierderilor emoționale și materiale ale victimelor în limita posibilului; oferirea unei game mai largi de oportunități de dialog și de rezolvare a problemelor între victime, infractori, familii și alte persoane; oferirea infractorilor a unor posibilități crescute de dezvoltare corectă și reintegrare în viața comunitară; întărirea siguranței publice prin construcție comunitară [1, p. 190].

Concluzii. Prevenirea victimologică a infracțiunilor legate de exploatarea sexuală a femeilor și copiilor, la fel ca și a oricărui alt gen de infracțiuni, are un rol important în contracararea fenomenului criminalității. Implicarea pleneră în acest proces a tuturor subiecților menționați mai sus va conduce la diminuarea sau evitarea cazurilor infracționale și victimizării diferitor categorii de persoane. Totodată, aceasta va contribui la neutralizarea sau chiar înlăturarea factorilor și situațiilor care conduc spre o conduită victimogenă și înfăptuirea crimelor, inclusiv în privința femeilor și copiilor.

person in criminal evidence, finds that, at the current stage, depending on European trends aimed at strengthening victims' rights as plenipotentiary subjects of rights, there is a need to promote the private element in criminal proceedings both by developing current institutions and by promoting new institutions such as private prosecution and restorative justice [13, p. 234].

As a matter of fact, restorative justice is a response to crime that provide opportunities for those most affected by it – the victim, the offender, their families and the community – to be directly involved in the responding to the harm caused by the crime. Restorative justice is based on the values that emphasize the importance of providing the possibility of more active involvement in the process of: providing support and assistance to victims of crime; making criminals accountable to the people and communities they have harmed; restoring the emotional and material losses of the victims as much as possible; providing a wider range of opportunities for dialogue and problem-solving between victims, offenders, families and others; providing offenders with increased opportunities for fair development and reintegration into community life; strengthening public safety through community building [1, p. 190].

Conclusions. Victimological prevention of crimes related to the sexual exploitation of women and children, as well as any other type of crime, has an important role to play in crime combating. The full involvement in this process of all the subjects mentioned above will lead to the reduction or avoidance of criminal cases and the victimization of different categories of persons. At the same time, it will help to neutralize or even eliminate the factors and situations that lead to victimizing conduct and committing crimes, including against women and children.

Referințe bibliografice*Bibliographical references*

1. Butoi T. et al. Victimologie. Curs universitar (perspectiva juridică, socio-psihologică și medico-legală asupra cuplului penal victimă-agresor). București: PINGUIN BOOK, 2004. 214 p. ISBN 973-86722-0-1.
2. Giusca R. Traficul de persoane [citât 10.07.2018]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/RoxanaGiusca/traficul-de-persoane>
3. Carp T. Infrațiunile contra familiei și minorilor și prevenirea lor. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2017. 183 p.
4. Stănoiu R.M. Familia – factor de bază în dezvoltarea personalității și în prevenirea delinvenței juvenile. Comunicare prezentată la Simpozionul de criminologie, București, 11-12 decembrie, 1981. Citat de: LARII Iurie. Criminologie. Chișinău: Tipogr. „Elena V.I.”. Vol. I, 2004. 150 p. ISBN 9975-935-28-1.
5. Dragomir M.C. Criminalitatea feminină. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2014. 160 p.
6. Bejan O., Butnaru Gh. Traficul de ființe umane. Chișinău: Pontos, 2002. 76 p. ISBN 9975-902-33-2.
7. Pinheiro P.S. World report on violence against children. United Nations Secretary-General’s Study on Violence against Children. Geneva: UNO Secretariat, 2006. 364 p. ISBN 978-92-95057-51-7.
8. Oceretnii A. Cartografierea situației cu privire la victimizarea copilului prin abuz și exploatare sexuală în Republica Moldova. Raport. Chișinău, 2012. P. 66-67 [citât 22.11.2018]. Disponibil: https://www.childhub.org/en/system/files/studiu_abuz_sexual_al_copii_lor_0.pdf
9. Raportul Departamentului de Stat al SUA privind traficul de persoane, ediția 2017, p. 1 [citât 23.08.2018]. Disponibil: <http://www.antitrafic.gov.md/libview.php?l=ro&idc=94&id=949&t=/Presă/Stiri-si-Evenimente/Raportul-Departamentului-de-Stat-al-SUA-privind-situatia-traficului-de-persoane-editia-2017/>
10. Gladchi Gh. Victimologie. Chișinău: Tipogr. Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, 2013. 294 p. ISBN 978-9975-121-29-3.
11. Vocila A. Prevenirea victimizării minorilor [citât 20.08.2018]. Disponibil: <https://andreiocila.wordpress.com/2010/03/12/prevenirea-victimizarii-minorilor/>
12. Dolea I. Un nou concept în procedura penală. În: Revista națională de drept, nr. 5, 2003. P. 4-6. ISSN 1811-0770.
13. Dolea I. Drepturile persoanei în probatoriul penal: conceptul promovării elementului privat. Chișinău: Cartea Juridică, 2009. 416 p. ISBN 978-9975-9927-7-0.

Despre autor:**Iurie LARII,**

doctor în drept, conferențiar universitar,
Prorector pentru știință,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: iulari72@gmail.com

Oleg POHILĂ,

doctor în drept
e-mail: oleg.pohila@gmail.com

About author:**Iurie LARII,**

PhD, associate professor,
Pro-rector for Science, Academy „Ștefan cel
Mare” of the MIA
e-mail: iulari72@gmail.com

Oleg POHILĂ,

PhD,
e-mail: oleg.pohila@gmail.com